

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXXI. (25)

No. (Štev.) 31

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

3. avgusta 1972

Sovjetska zasidranost v Sredozemlju

Odkar je pred več leti Moskva poslala svoje rakete in svoje vojaške svetovalce v Egipt, kjer je po ameriški odklonitvi pomoči tej državi v diplomatsko in gospodarsko praznino stopil Kremelj, se na prostoru Bližnjega vzhoda, če izvzamemo obe arabsko-izraelski vojni, v katerima so bili Arabci poraženi, še ni zgodil tako važen diplomatski premik, kakor je sedaj odhod sovjetskih vojaških svetovalcev iz dežele ob Nilu.

Nihče ne dvomi, da je egipčanski diktator Sadat zadal Moskvi hud prestižni udarec. Koliko od približno 20.000 Sovjetov, ki so bili nastanjeni v Egiptu se bo dejansko vrnilo v ZSSR, sicer trenutno nihče ne ve, je pa opazovalcem jasno, da se bo ravnotežje sil v vzhodnem Sredozemlju vsekakor spremenilo.

V Beli hiši so to ravnotežje sil gradili na naslednji formuli: Izrael se bo z lastno silo branil in vzdrževal pred številčno nadmočnimi Arabci, tudi v morebitni bodoči vojni, ZDA pa bodo Izraelu ščit pred morebitno željo kremejskih veljakov, da bi intervenirali v korist Egipčanom.

V okviru te formule so ZDA pošiljale vedno dovolj novega orožja in nadomestnih delov, da je mogel kvalitativno prednjačiti pred Egiptom in drugimi arabskimi sosedi, ki Izrael kvantitativno prekašajo.

V Beli hiši so tudi menili, da bi moglo v vzhodnem Sredozemlju priti do spremembe v za Izrael in ameriško pozicijo pozitivnem smislu samo v slučaju, če bi se Sovjeti prostovoljno umaknili iz Egipta in se s tem takorekoč odpovedali svojemu vplivu na tem področju. Manjših skupin sovjetskih vojaških svetovalcev, ki so nastanjene v Siriji, Iraku in Jemenu, v tej analizi položaja na Bližnjem vzhodu v Beli hiši niso nikdar jemali v poštev. Na prostovoljni sovjetski umik iz Egipta ni doslej nihče računal, ne v Beli hiši ne drugod, najmanj v Moskvi. Računali pa so v Beli hiši na razvoj, ki bo egipčanskega diktatorja prisilil okrniti Sovietom njihov vpliv v Egiptu, dasi tako drastične poteze, kakor jo je bil storil, v Washingtonu niso pričakovali.

Ker je Sadat s svojim izgonom sovjetskih vojaških svetovalcev iz Egipta ustvaril ne toliko vojaško, pač pa diplomatsko praznino v vzhodnem Sredozemlju, je sedaj v Washingtonu v polnem proučevanju sprememba ameriške politike do tega dela sveta. Bilo hišo trenutno ne zanima toliko umik sovjetskih vojaških svetovalcev, ki so morali prepuščati raketna oporišča v Egiptu v upravo egipčanskim strokovnjakom, temveč predvsem vprašanje še nadaljnje sovjetske uporabe egipčanskih pristanišč.

Da Sadatov izgon sovjetskih vojaških svetovalcev iz Egipta pomeni za Moskvo predvsem prestižni udarec, ne pa posebno velike okvare njihovih načrtov na Bližnjem vzhodu, potrjuje Sadatova izjava pred sedmimi meseci, ko je dejal, da „če hočem biti odkrit, Sovjeti sami nočejo, da bi njihovi vojski še dolgo ostali v Egiptu. Vsakič, ko skušam podaljšati njihovo bivanje pri nas, se moram resno truditi, da jih pregovorim, da ostanejo.“

Dasi se je Sadat z njihovim odhodom deloma otresel sovjetskega nadzorstva, pa se ni odpovedal nadaljnji sovjetski vojaški in diplomatski podpori.

Hladno računajočo Moskvo izgon njenih vojaških svetovalcev iz Egipta ni posebno prizadel, marveč je opaziti znake, ki kažejo na to, da je zadovoljna, da se ji angažiranost v Egiptu zmanjšuje, zlasti še, ker jo je doslej ogromno stala. Kakor ima v gospodarskem oziru ogromne stroške s Kubo, tako je imela v vojaškem pogledu ogromne stroške z Egiptom. Egipčanski človeški material pa se je izkazal v vojaškem pogledu za skoro neporabnega.

ZDA so zato mirno prepuščale Iz-

MATEJ BOR PO TRIDESETIH LETIH

Pesnik Matej Bor je bil najvidnejši pesnik komunistične revolucije v Sloveniji. Kot najgroznejši nestvor pesnikovanja bo ostala v zgodovini njegova pesem: „Razpnite vešala čez ves svet!... Naš bog so rop, požig, umor...!“

Tako je gledal ta pesnik na „osvobodilni“ boj komunistične revolucije. Bil je prežet od strasti uničevanja vsega, prav vsega.

Komunisti so v Sloveniji 22. julij proslavljali tudi letos kot obletnico oborožene vstaje v Sloveniji. Govorili so, slavili, si medsebojno čestitali, podeljevali nagrade, itd. V vse te bučne proslave potvarjanja zgodovine pa naravnost tužno in tragično izzvenijo misli pesnika revolucije Mateja Bora, ki jih je zapisal pred tednom dni v ljubljanskem Delu z dne 22. julija pod naslovom „22. julij 1972“.

Ko se v uvodu spominja tedanjih dogodkov, ugotavlja:

„Naša vstaja je danes del naše zgodovine; tisto, kar nas je vanjo gnalo, pa ni samo del zgodovine, temveč del naše sedanjosti, katero oblikuje ali naj bi jo oblikovalo naprej. Pustimo ob strani, koliko je taka vsestranska osvoboditev človeka, o kateri smo sanjali, mogoča, in koliko je le ideal, ki se mu posamezne dobe in omike bolj ali manj približujejo — eno je gotovo, da ni mogoča brez notranjega osvobajanja človeka.“

In kako je s tem pri nas? Ako je danes notranji svet mnogih naših ljudi večkrat kot nepospravljeno in neurejeno stanovanje, ali če takšno neurejenost celo razglamo za urejenost višje vrste in kot dokaz večje notranje sproščenosti, kdo je kriv, če ne mi?“

Ko nato govori o težavah socializma, pokaže na velike uspehe gospodarske rasti v Jugoslaviji, ne glede na kronične težave, s katerimi se ima boriti režim. V primerjavi s gospodarsko rastjo pa ugotavlja Matej Bor:

„Bojim pa se, da tega, kar se tiče duhovne rasti, ne bi mogli trdit. Ali ni zato tudi v našem gospodarskem življenju vse preveč nereda, nemira, živčnosti, ki bi jih ne bilo, da smo bolje poskrbeli za ravnotežje v dušah ljudi. Da nismo samo odpravljali starih vrednot, temveč uveljavili nove. Res je, da tega ni tako lahko storiti, kot uvesti nove prometne predpise. Vseeno pa včasih, ko gre za naš duhovni svet, ravnamo podobno tistemu, ki bi urejal promet s tem, da bi odpravil še zadnja pravila in prepuščil odločitve, kako se obnašati na cesti, voznikom samim. Ubogi vozniki, kaj šele pešci. Takih, ki padajo na duhovnih cestah našega življenja, je čedalje več.“

Iz teh Borovih razmišljanj izhaja, da je na duhovnih cestah komunističnega življenja padel tudi pesnik revolucije Matej Bor.

Nazaj k združništvu?

Eden najbolj značilnih pojavov v gospodarski strukturi Slovenije so bile pred uničevalno komunistično revolucijo zadrage, katerih prvi začetki segajo v Slovenijo že v prejšnje stoletje. Samo bežen pogled na statistični pregled zadrževanja v Sloveniji koncem leta 1937 nam kaže, kako izredno pomemben činitelj v slovenskem gospodarstvu so bile ravno zadrage. Koncem leta 1937 jih je bilo v Sloveniji 1677, kar je v razmerju s številom prebivalstva izredno visoka številka. Največja skupina so bile kreditne zadrage, katerih je bilo 539 s sto šestdesetdeset tisoč člani. To dejstvo kaže, da je bilo vse slovensko podeželje prepreženo s kreditnimi zadrugami, ki so bile po večini kreditne ustanove kmetov. Te zadrage so imele tisoč štiri- do sedemnajst milijonov vlog in nekaj nad tisoč milijonov posojil.

Poleg kreditnih zadrug so delovale še nabavne in prodajne zadrage (203), mlekarke (90), živinorejske (104), pašniško-gozdne (203), kmetijsko-strojne (61), vinarske in sadjarske (28), lesne (9), razne kmetijske (27), zadržne elektrarne (58), itd.

Ker je svoboden in gospodarsko teden kmet najodpornější proti vsakemu nasilju in diktaturi, zato se je komunistom posebno mudilo uničiti kmečki stan in so razdrli vso to mogočno združeno stavbo. Kmetu so pritisnili k tlom. Z nezmogljivimi davki in z odvzemom zemlje; kmetu so mladino pa so pogнали v tovarne in v tujino. Ni bilo dolgo, ko je moral komunistični režim sam ugotoviti, kako negativen je bil učinek uničevanja kmeta za vse gospodarstvo.

Režim je začel reševati kmeta in kmetije. Ni se pa znal poglobiti v psi-

hologijo kmeta in v miselnost človeka, ki živi z zemljo, naravo, sicer trde, vendar lepo življenje. Komunisti so reševali kmeta s kombinati, ki so bila pa le neke vrste „podjetja“, katera je kmet odklanjal, ker so bila nesposobna rešiti bistvo kmečkega vprašanja. Režim je potem reševal kmeta s črnilom in gorami spisov, predlogov in načrtov, toda uspeha ni bilo.

Ker vse to ni vodilo k rešitvi bistva vprašanja zlasti zasebnih kmetij, so kmetije sami začeli reševati problem. Po dolgotrajnem pregovarjanju in dopovedovanju kmetov, kako priti do rešitve, je končno režim moral popustiti, da so kmetije ustanovili novo Združeno zvezo.

Poročilo pravi, da so se 6. julija zbrali v Ljubljani v prostorih Festivalne dvorane predstavniki — delegati kmetijskih in gozdnogospodarskih organizacij in ustanovili Združeno zvezo Slovenije. Za predsednika je bil izvoljen Andrej Petelin, rojen kot kmečki sin leta 1922 v Kamniku.

V svojem poročilu je Andrej Petelin med drugim dejal, da je treba pravilno oceniti sedanje razmere v kmetijstvu in možnosti za delo nove kmečke zveze. Od nje zdaj ne bi smeli pričakovati, da bo sama rešila vse nakopičene probleme in težave v zasebnem kmetijstvu, medtem ko bi se drugi družbeni dejavniki umaknili od kmečkih temeljnih gospodarskih in socialnih vprašanj. Z zboljšanja stanja v kmetijstvu, ki bo med drugim tudi pogoj za skladnejši razvoj naše samoupravne družbe, se bodo morali skupno zavzeti vsi.

Na ustavnem obnem zboru Združene zveze so med drugim sprejeli tudi

izgon svojih vojaških svetovalcev iz Egipta povsem mirno prešla. Sovjetsko uporabljanje egipčanskih pristanišč pa je Egipčanom manj neprijetno, kakor dovoljevati sovjetskim državljanom v vojaških uniformah bivanje na svojih tleh.

Sadat je bil svoječasno pisal Nixonu: „Sovjetski mornarici sem odprl egipčanska pristanišča, ker je Moskva v težkih dneh stala na naši strani.“ In uporabo egipčanskih pristanišč je Sadat doslej ni omejil, še manj odrekel.

Caos económico en Chile

El régimen socialista-comunista de Salvador Allende está a punto de recoger lo que ha sembrado. El país se hunde por las dificultades económicas, cada vez más graves, que era fácil de prever.

El Gobierno chileno nacionalizó, en su primer año, las grandes minas de cobre y otras numerosas empresas. Practicando la intervención directa, después tomando a su cargo o retrovendiendo, el Estado ha adquirido y administra un número creciente de firmas industriales. Pero por todas partes es el fracaso y la producción baja. En el campo la situación es todavía más catastrófica. Las empresas expropiadas tienen un rendimiento irrisorio. No es raro ver lecherías que producían en otro tiempo 1.200 o 1.500 litros de leche al día producir hoy diariamente menos de 500 litros. La producción de cereales es también ampliamente deficitaria.

A la crisis económica y agrícola y a la falta de divisas se añade una situación monetaria catastrófica. A fuerza de imprimir papel moneda para cubrir el déficit del presupuesto (la emisión se ha doblado en un año) el gobierno ha dado el impulso a una inflación galopante que llega a más de 5% por mes desde el comienzo de este año. Y la moneda nacional se degrada a un ritmo rápido. Para la importación se necesitan menos de 20 escudos por un dólar. Para hacer entrar divisas, el gobierno da 40 escudos por un dólar. Pero en el mercado negro, que se practica corrientemente, el dólar se cambia a más de 160 escudos. Nadie tiene ya confianza en la moneda nacional.

El resultado de esta anarquía económico-financiera y de esta penuria es, evidentemente, el descontento, que ha llegado a ser general y que se ha expresado en todas las elecciones que han tenido lugar desde hace un año. Hecho más típico todavía, en la Central Obrera, feudo de los comunistas, estos han sufrido el fracaso en las últimas elecciones sindicales. Pero a pesar de la modificación ministerial, sin alcance profundo, el marxismo continúa su obra de zapa y hunde el país, cada día más, en el caos.

Dve politični stranki v Italiji izginili

(Od našega dopisnika v Gorici)

Na straneh tega lista smo že razčlenili izide ter pomen zadnjih parlamentarnih volitev v Italiji. Videli smo, da so se zlasti na skrajnih plateh italijanskega političnega sektorja pojavile razne hude razpoke, ki značijo postopno izginotje prevlekle strankarske razvejanosti. To je tako na skrajni levi kot na skrajni desnici sicer naravno, obenem pa kaže na trhllost in majavost raznih že preživelih koncepcij.

V levičarskem taboru je ta pojav zajel Italijansko socialistično stranko proletarske enotnosti (PSIUP), ki je leta 1964 nastala iz vrst skrajnih levičarjev v socialistični stranki Pietra Nennija (PSI). Nova stranka, tkzv. socialproletarci so igrali odtlej v italijanskem političnem življenju vlogo skrajnežev, oporečnikov, ki so marsikdaj presegli samo komunistično partijo (KPI) v svoji gorečnosti in maoističnih pozicijah. Bilo pa je jasno, da ta stranka že od vsega začetka ni imela svojega začrtanega življenjskega prostora v italijanskem političnem življenju. Socialistom in komunistom je bila napoti, navdihovala pa je s svojim duhom zlasti nezadovoljneže in mladinsko kontestacijo na univerzah ter v višjih srednjih šolah. Skratka, ni doprinesla ničesar pozitivnega v dialektiki političnega gibanja.

Prav te dni je zaključila svoj zadnji kongres v Rimu, na katerem je z veliko večino sklenila razpust stranke ter vstop v komunistično partijo. Manjšina pa se je izrekla delno za pristop k socialistom, delno pa za ohranitev in poživitev stranke. Naj bo pri tem še poudarjeno dejstvo, da je PSIUP tudi

program dela. Združna zveza se bo še zlasti zavzela za boljši gospodarski in samoupravni položaj kmetov, za ureditev kmetijskega trga, kreditiranje, izobraževanje kmetov, za popolnejšo pospeševalno službo in za izpolnjenost kmetijsko zakonodaje, ki naj bi kmetom in članicam zagotovila potrebno pravno pomoč.

Pri tem stopa pred nas vprašanje, če bodo komunistični teoretiki dopustili, da bo kmet preko nove združno-kmetijske ustanove res užival zaščito in pomoč in bo tako rešil popolnega prapada ostanke zasebnih kmetij, ali pa ga bodo zopet izigravali in bo vse skupaj le pesek v oči.

Ni namreč dvoma, da bo nova organizacija poglajala strah v kosti partijskim buržujem, da ne bi tisti zasebni kmetie, ki so še ostali, prišli do položaja, ko se ne bi hoteli ukloniti vsakemu partijskemu nasilju. Strah komunističnih privilegirancev ima namreč velike oči.

pri zadnjih volitvah vložila skupne liste s komunisti za senat.

Na skrajni desnici pa se je zgodilo nekaj podobnega. Italijanski monarhisti, ki so bili organizirani v tkzv. italijanski demokratični stranki monarhistične enotnosti so na svojem nedavnem kongresu sklenili vstopiti v neofašistično stranko MSI, s katero so se že povezali pri zadnjih volitvah. Monarhisti v Italiji so vsa povojna leta komaj živodarili, razdeljeni so bili na razne stranke in zveze, predstavljali so skrajno konservativne, nacionalistične in militaristične težnje. Niti sam bivši kralj, ki živi na Portugalskem, ni hotel dati tej stranki nikdar kakega bolj uradnega blagoslova, saj stranka sama ni znala nikdar ustvariti kake res možne realistične in moderne politike, ki bi med italijanskimi množicami lahko oživila idejo obnove savajske monarhije. V parlamentu samem bo zato sedaj skupno delovala tkzv. „nacionalna desnica“, tako tudi v ostalih izvoljenih organih. Verjetno pa ta monarho-fašistična poroka ne bo obrodila kakih večjih sadov. Sploh bi bilo zaželeno, da bi vlada tudi formalno vse te sile razpustila, saj so v neskladju s samo italijansko ustavo, porojeno v antifašističnem odporu. S tem v zvezi naj še omenimo, da je na samega neofašističnega prvaka Almiranteja padla obtožba poskusa obnove fašistične stranke, za kar bo moral sodnijsko odgovarjati.

Čas bi že bil, da bi uradna oblast v državi pometla z ostanki fašizma. Obenem pa tudi z večjo budnostjo čuvala nad poskusi skrajno levičarskih skupin raznih ekstrakcij, ki gojijo prevratniške težnje. Nekdanji socialproletarci in monarhisti so zdaj številčno nekoliko okrepili vrste komunistične in neofašistične stranke. Želeti pa je, da bi nova vladna politika demokratske solidarnosti, ki obsega demokratizacijo, socialne demokrate, liberalce ter republikance znala zadržati — in tudi zmanjšati — vrste obeh skrajnih gibanj, katerih dejavnost še vedno ogroža demokracijo države.

Tudi kot Slovenci v Italiji si lahko to samo želimo, saj more le resnično demokratična vladavina prispevati k razvoju in zaščiti slovenske manjšine. Prav zato z veseljem beležimo besede, ki jih je pred dobrim tednom med programsko izjavo nove vlade izrekel ministrski predsednik Andreotti v poslanski zbornici. Dejal je namreč, da mora država zaščititi ne samo nemško manjšino, ampak tudi slovensko, in da je to stvar ne le ustave, ampak tudi demokracije. Demokracija pa je samo ena, zato jo je treba ohraniti.

A. B.

NOVA POROČILA O GVERILI V JUGOSLAVIJI

VERODOSTOJNOST DVOMLJIVA

Po več tednih molka je jugoslovanska uradna agencija Tanjug minuli četrtek iz Sarajeva v Bosni objavila poročilo, da so „jugoslovanski varnostni oddelki v svojih bojih z desničarskimi ustaškimi teroristi utrpeli 13 mrtvih.“ Ubit je bil vojaški kapetan in še dva vojaka redne vojske, ostalih deset pa da je pripadalo krajevnim obrambnim silam, ki so organizirane z civilnega prebivalstva.

Poročilo Tanjuga tudi pravi, da je „incident ponovno opozorilo napredni svetovni javnosti, da se bo morala angažirati v boj proti mednarodnemu razbojništvu, ki ga vodijo najnižkotnejši nagibi in najkrutejši naklepi fašistične ideologije.“

Poročilo Tanjuga ponovno trdi da so hrvaški ustaški elementi minuli mesec tajno prekorčili jugoslovansko mejo in da je jugoslovanska obveščevalna služba ugotovila, da je njihovo celotno število znašalo devetnajst. Varnostni oddelki so sedemnajst teroristov hitro likvidirali, ostala sta živa še dva, od katerih da je bil eden ubit pretekli torek, drugi pa nekaj dni pozneje.

Beograjski list Novosti je v zvezi s tem poročal, da so „teroristi prišli oblečeni v zelene uniforme in črne kape“ ter da so deloma potovali proti Hrvaški s tovornjakom, ki so ga ob prestopu meje zaplenili nekemu šoferju.

Waldheimova dvoreznost

NIXONOVA TISKOVNA KONFERENCA

Severnoameriški predsednik Nixon je minuli teden imel tiskovno konferenco, na kateri je s časnikarji razpravljaj o vprašanju nevarnosti poplav v Severnem Vietnamu.

Severnovietnamska in druga komunistična propaganda je namreč zadnje tedne obtoževala ZDA, da so s svojimi bombnimi napadi na Severni Vietnam namenoma tako poškodovali severnovietnamske jezove, da se bodo ob prvem večjem deževju in porasti vode podrli ter bodo velike poplave uničevale Severni Vietnam.

Tudi sedanji glavni tajnik ZN, Avstrijec Kurt Waldheim, ki se je pred kratkim mudil v Severnem Vietnamu, je po vrnitvi v svobodni svet ponavljal severnovietnamske obtožbe.

Nixon je na tiskovni konferenci zato obtožil Waldheima „dvoreznosti“, ker podpira komunistično kritiziranje severnoameriškega bombardiranja Severnega Vietnama, medtem ko „molči o barbarski komunistični invaziji v Južni Vietnam.“

Nixon je tudi izjavil, da je Wald-

Med svojim potovanjem s tovornjakom, ki so ga varnostne sile zasledovale, so teroristi, tako pišejo Novosti, v gozdu napadli skupino lovcev, katerim so pobrali hrano in jih privezali na drevesa. Lovcem so rekli, kakor pišejo Novosti, da „so prišli iz tujine za boj za veliko Hrvaško.“ Oboroženi so bili z brzostrelkami in bodali.

Bodalo da je bilo simbolično orožje, ki so ga Ustaši nosili med drugo svetovno vojno, ko so gospodovali v nacistični satelitski NDH, pišejo Novosti.

Titov tisk objavlja kratka poročila o zgoraj omenjenih incidentih na čim bolj neopaznih mestih in kaže, kakor da so Tanjugova poročila namenjena bolj za tujino, kakor za domačo uporabo.

V zvezi s tem dejstvom nekateri opazovalci tudi dvomijo v verodostojnost teh poročil in menijo, da jih Titov propagandni aparat fabricira z namenom, da bi vzbudil vtis, s kakšno lahkoto da komunistična partija obvladuje vedno kritičnejši notranji položaj. Ta se namreč znova zaostruje zlasti na Hrvaškem in v Srbiji, kjer je bilo na soodvisnih zadnje tedne izrečenih več težkih zapornih kazni proti „nacionalistom“. Splošen odpor proti komunističnemu režimu v državi pa bo dobil zlasti ob procesih proti zaprtim članom Matice Hrvatske, ki se bodo te dni začeli v Zagrebu.

heim prav tako, kakor kakor je bil njegov prednik U Thant, „enostranski kar se tiče vietnamske vojne“, in „izkorišča od komunistov pripravljeno propagando.“ Nixon je dejal, da so sicer nekateri jezovi bili pri bombardiranjih poškodovani, toda bombardiranje ni bilo namerno, kakor to trdijo Waldheim in komunisti.

Severnoameriškim kritikom njegove politike v Vietnamu in zahtevam po hitrem umiku severnoameriških čet iz Vietnama pa je Nixon odgovoril z izjavo, da tega ne more storiti, ker bi „enostaven in totalni umik ameriških čet iz Vietnama pomenil masševalno komunistično prelivanje krvi v Južnem Vietnamu.“

V Bruslju je minuli ponedeljek umrl 73. letni belgijski politik Paul Henri Spaak, eden pionirjev NATO, SET-a in sploh Združene Evrope. Od petih Evropejcev: Konrad Adenauer, Robert Schuman, Alcide de Gasperi, Jean Monnet in Paul Henri Spaak, je sedaj še živ samo Jean Monnet.

Strahotni pojavi nasilja

V zvezi z vsesplošnim nasiljem, ki je zajelo zadnja leta ves svet in še posebej s terorističnim pobojem v Tel Avivu ter terorističnim atentatom z dinamitiranim avtomobilom blizu Gorice, v katerem so izgubili življenje trije karabinerji, je goriški Katoliški Glas pod zgornjim naslovom med drugim objavil naslednje razmišljanje:

Nasilje postaja del vsakdanje resničnosti.

Vedno gre za isti pojav, ki je že dolgo prešel meje držav in je postal nekaj skupnega za večino dežel.

Od Italije do Bližnjega vzhoda, od Zahodne Nemčije do ZDA, od Teherana v Iranu, kjer so sprejele eksplozije ameriškega predsednika Nixona, do mučene Severne Irske, od Argentine preko Urugvaja in Brazilije do Gvatemale in Mehike, povsod smo priča metodam političnega boja, ki je nesprenjemljiv za demokratično družbo.

Atentati s peklenjskimi stroji na vojaška poveljstva in policijska poslopja, ubijanje iz zasede, ugrabitve oseh in še toliko drugih na videz nesmiselnih dejanj, vse to zastavlja vprašanje: le kaj hočejo ti ljudje, ki se poslužujejo tega načina borbe?

Vse kaže, da nimajo političnega programa razen, da sovražijo sedanji red, ki ga hočejo s silo prevrniti in odstraniti. Najbolj vzbuja pozornost dejstvo, da se poslužujejo nasilja ne morda v diktatorskih državah kot so npr. Sovjetska zveza, Vzh. Nemčija, Španija, kjer jih lahko za svoje početje vsak hip doleti smrtna kazen, temveč v državah z demokratično ureditvi-

jo, kjer je smrtna kazen odpravljena in bi lahko svoje zahteve uveljavili na zakonit način potom demokratičnih volitev.

Vse to dokazuje, da te vrste nasilniki niso nobeni idealisti, ki bi jim šlo za svobodo, temveč navadni zločinci, ki se izživljajo v nizkotnih podvigih, politika pa jim služi samo kot preteza za njih akcije.

In še to je značilno: ti teroristi so v glavnem mladi ljudje, ki izhajajo iz dobro situiranih družin, ki socialne krivice na svoji koži niso nikdar doživeli in jim je boj za pravičnejšo družbo le puhla fraza. Svoj terorizem zganjajo iz neke zldolgočasnosti, ker že ne vedo, kam naj bi usmerili svojo presitost.

Demokratična družba bi morala biti do teh ljudi bolj odločna, se upreti nasilju in pokazati poštenim državljanom, da je zmožna zagotoviti red in varnost v družbi. A prav tu nekaj v družbi ni v redu. Že leta in leta se ponavljajo teroristična dejanja, krivci pa ostanejo neznani. Kdo je tisti, ki vse to dogajanje vodi, in kdo je tisti, ki skrbi, da ostane vse v temi? Močne morajo biti te skrivnostne sile, ki ne dopustijo, da bi resnica prišla na dan.

Dokler bodo na svetu vlade, politiki, časnikarji, stranke, ki bodo politične umore in nasilje v družbi proslavljali kot nekaj potrebnega, dovoljenega in hvalevrednega, seveda ni upati, da bi se stvari v družini narodov obrnile na boljše. Tako se zdi, da bo današnja družba morala iti še skozi veliko očiščenje, dokler ne bo iz svoje srede izločila tvora, ki jo je načel in ji grozi izpodjesti njene lastne korenine.

Mednarodni teden

Thomas Eagleton, ki ga je predsedniški kandidat ameriške demokratske stranke McGovern izbral za svoje ga podpredsedniškega kandidata, se je spremenil v pravi problem za ameriške demokrate, ko so iz časopisnih poročil ugotovili, da je bil pred nekaj leti trikrat na živčnem zdravljenju. Nekateri demokrate so zahtevali, da Eagleton odstopi, kar je ta tudi storil. Eagletonu zlasti zamerijo, da o svojem zdravstvenem stanju ni takoj informiral McGovern, ko ga je ta izbral za podpredsedniškega kandidata.

Trgovci z mamili tudi v Švici ne bodo mogli več varno nalagati svojega kriminalno prisluzenega denarja, ker so švicarske banke, dasi znane po svojem varovanju bančnih tajnosti, sedaj sklenile, da bodo blokirale fondne mednarodnim trgovcem z mamili, za katere bodo ugotovili iz poročil iz mednarodnih policijskih virov.

Andrej Saharov, „oče“ sovjetske vodkove bombe, je bil med 52 podpisnikov protestnega pisma, ki so ga pretekli teden poslali razni ruski in drugi sovjetski državljani sovjetski vladi, ker je spet dala zapreti 49-letnega zgodovinarja Pjotra Jakirja zaradi „protisovjetske agitacije in propagande.“ V pisnu podpisniki pravijo, da Yakirjeva aretacija pomeni „spet nov korak nazaj k Stalinovim metodam.“

Ameriški trgovski minister Peter Peterson se mudi v ZSSR, kjer razpravlja s sovjetskim veljakom Brežnjevom o novih sovjetsko-ameriških pogodbah.

Egipt odklanja mir z Izraelci

SADAT: „MI SE NE VDMAMO!“

V zvezi z razvojem v Egiptu ob izgonu sovjetskih vojaških svetovalecve je izraelska predsednica Golda Meir izkoristila priliko in je javno ponudila egipčanskemu diktatorju Sadatu svojo pripravljenost za sklenitev miru.

Golda Meir je v izraelskem parlamentu izjavila: „Sestanimo se kot enaki med seboj in potrdimo se rešiti vse nerešene medsebojne probleme.“ V Washingtonu so Goldino ponudbo pozitivno ocenili, prav tako v zahodnoevropskih prestolnicah.

Sadat je zavrgel izraelski predlog in znova izjavil, da se Egipt pripravlja na novo vojno z Izraelom. „Nadaljujemo s pripravami za osvoboditev okupiranih področij,“ je izjavil Sadat. „Nikdar ne bomo priznali sedanjega stanja... To vztrajno predlaganje direktnih razgovorov je samo past, da bi pristali na vdajo; toda mi se ne vdamo,“ je zatrjeval Sadat.

Sadat je tudi dejal, da bi bil „vsakdo, ki bi pristal na sedanje stanje, izdajalec Egipta.“

Sovjetski tisk je prav tako zavrnil izraelsko ponudbo za direktne razgovore za mir in označil Goldino izjavo za „zvičajno.“

V Izraelu so Sadatovo odklonitev označili za „obžalovanja vredno, ker bi lahko prišlo do resnično pomembnih pogajanj in rešitev.“

Boj za oblast v Pekingu

LIN PIAO PODLEGEL

Kitajska obveščevalna služba si je izbrala Alžir za uradno objavo o verodostojnosti poročil nekaterih tujih časopisnih agencij, ki so lansko leto septembra sporočile v svet, da je bil na begu iz Kitajske v ZSSR v letalski nesreči v Mongoliji ubit Maocetungov naslednik Lin Piao.

Že takrat so tuje agencije poročale, da se govori o njegovi zaroti proti Maocetungu, ki je bila odkrita in Lin Piao ni kazalo drugega, kakor zbežati.

Poročilo, izdano v Alžiru, med drugim pravi, da je Maocetung „večkrat poskušal Lin Piao pridobiti na svojo stran“ in da je Lin Piao med tškim kulturno revolucijo celo delal za Maocetunga. „Toda Lin Piao ni spremenil svoje razvrtnice narave,“ pravi poročilo. „Maocetung ga je razkrinkal in blokiral njegove manevre. Lin Piao je Maocetunga skušal umoriti in prevzeti oblast. Ker mu je zarota spodletela, je 12. septembra lanskega leta z letalom zbežal proti Sovjetski zvezi, toda letalo je strmoglavilo v Mongoliji.“

Že lansko leto so poročali, da je bilo letalo sestreljeno, toda tega sedanje kitajsko poročilo ne potrdi.

Kdor s prevzetnostjo zajtrkuje, bo z revščino obedoval in zaničevanje večerjal.

Slovenski pregovor. Zapisal primskovski župnik Jurij Humar (1819—1890)

Iz življenja in dogajanja v Argentini

GOVOR, REAKCIJA IZ MADRIDA IN DOMAČI RAZGOVORI

Vedno ostrejši odnosi med vlado in bivšim predsednikom Peronom so v zadnjem tednu dosegli višek, ko je pretekli četrtek pred višjimi vojaškimi oficirji predsednik general Lanusse v ostrem govoru napadel položaj tistih, ki hočejo še naprej demagoško slepiti narod glede njegove preteklosti in se igrati z njegovo bodočnostjo. Imenoma pa tudi brez navedbe imen je grajal razne politike, med njimi zlasti ostro tudi Perona. S tem je, kot sklepajo opazovalci, podrl še zadnji most na poti direktnih razgovorov z Madridom.

Reakcija na ta govor je bila takojšnja. Ne le v Argentini živčnih politikov, ki so se takoj razdelili na dva tabora: za in proti Lanussejevemu izjavjanju, temveč tudi s strani Perona, kar ni običajno. Bivši predsednik je objavil dokument, v katerem s svoji strani napada, v celoti in glede posameznih misli, Lanussejev govor, znova potrjuje, da odklanja vsakršen razgovor z vlado, itd.

Vendar ne govor ne odgovor ne motita političnih manevrov. Potem, ko se je govorilo o možni ostavki notranjega ministra Mor Roiga, je večje število strank pokazalo obnovljeno pripravljenost na razgovor z vlado. Celo stranke, opredeljene v Državlanski narodno osvobodilni fronti (FRECILINA), so sklenili iti posamič na razgovore, čeprav v principu odklanjajo vsako sodelovanje z vlado v okviru tkim. Gran Acuerdo Nacional, katerega važnost in veljavnost vladni krogi in zlasti predsednik Lanusse stalno poudarjajo.

Vendar je še prezgodaj govoriti

Nova Gorica še vedno brez cerkve

Kako pojmujejo oblasti versko svobodo?

K številnim primerom, kako komunistična oblast v Sloveniji svojega prvotnega protiverskega stališča nikakor ni spremenila, lahko prištejemo tudi problem cerkve v Novi Gorici. Še danes, po tolikih letih prošnje in zahtev, oblast ni dala gradbenega dovoljenja, niti določila lokacije za cerkveno stavbo v tem mestu.

Prvi uradni postopek lahko zasledimo leta 1959, ko je tedanji apostolski administrator dr. Mihael Toroš vložil prošnjo, naj civilna oblast določi prostor za zidanje škofijske cerkve in škofijskega dvorca. Po dolgi mesecih je oblast prošnjo zavrnila, češ da taki objekti, ki so cerkve, niso predvideni v urbanističnem načrtu mesta Nova Gorica. Na čudni odgovor je dr. Toroš vložil priziv, a oblast je le ponovila ugotovitev glede urbanističnega načrta.

Po smrti dr. Toroša, decembra 1963 je solkanski dekan Andrej Šimčič dobil od oblasti v Novi Gorici zagotovilo, da bo takoj dana lokacija za cerkev, če bo Sv. Sedež imenoval za Gorico pravega škofa.

Aprila 1964 je bil imenovan za apo-

o kakem trajnem združenju. Tudi napovedi masovnega upora s katerim peronisti in razni levičarji radi grozijo, nimajo resne podlage. Vse sloni le na ugibanju in bo dobilo trdno podlago šele, ko bo objavljen volilni zakon. Od volilnega zakona je v glavnem odvisen bodoči politični razvoj v Argentini.

Je pa nasilnost znova stopila v dnevni red, in sicer ob 20-letnici smrti Peronove žene Evite. V 24 urah je bilo položenih kar 50 bomb, katerih je veliko število eksplodiralo in povzročilo ogromno škodo. V večini so bili eksplozivi položeni pri tujih (zlasti ameriških) podjetjih. Vendar se tega ne more smatrati za kak masovni nasilni protest, pač pa je le novo opozorilo, da varnostni organi še vedno niso kos podtalni prevratnosti, ki je boljše organizirana kot izgleda na prvi pogled.

Vse to se je odvijalo v okviru priprav na obisk paragvajskega predsednika, ki se je tri dni do zadnjega ponedeljka mudil v Buenos Airesu, Med obema državama skušajo vzpostaviti čim večje sodelovanje, in je bila v ta namen podpisana skupna izjava, kjer se poudarja potreba večje povezave in se tudi že obrazložijo nekateri konkretni koraki k temu sodelovanju.

Je pa tudi zanimivo v sklopu zadnjega tedna, da je vlada sklenila, da ne bo povišala železniških tarif. Tudi je na tem področju prišlo skoraj do konflikta s Svetovno banko, pri kateri država vodi pogajanja za kredite, za obnovo železniškega omrežja.

stolskega administratorja dr. Jenko. Meseca julija mu je bila poverjena še koprška apostolska administratura in dva meseca pozneje je bil posvečen v škofa. In ker dovoljenja za zidavo ni bilo, niti cerkve in prostorov za škofijo, je dr. Jenko bil prisiljen prestaviti sedež v Koper.

Škof Jenko je tudi pozneje še večkrat predložil novogoriškim oblastem potrebo zidave cerkve, pa so se do leta 1969 izgovarjale, da še ni izgotovljen dokončen urbanistični načrt, da pa je bil izdan odlog, naj se določi prostor tudi za cerkev. Zadnja tri leta pa mestna oblast postavlja kot pogoj za zidavo nove cerkve, naj Sv. sedež imenuje rednega škofa za Novo Gorico, tako da bo župnijska cerkev tudi stolnica ali vsaj konkatedrala. To pa spada v izključno pristojnost Sv. sedeža, česar škof Jenko pač ne more rešiti.

Vsi izgovori in pogoji pa imajo le en namen in en sad: zavlačevanje, kolikor mogoče dolgo, ki je krivo, da Nova Gorica še danes nima cerkve, niti ne najmanjše kapelice. Kje potem ostane zatrditev o popolni verski svobodi?

Novice slovenske Cerkev

Slovenska uršulinska provinca

Slovenski javnosti je uršulinski red znan po svoji vzgojni tradiciji, saj so njegove šole umsko in življenjsko oblikovale več generacij naših deklet in žena. V želji, da bi po vojni uršulinke našle delokrog, ki bi odgovarjal njihovem poslanstvu, so svoje delo osredotočile na versko vzgojo in pouk, na najrazličnejše načine sodelovanja pri bogoslužju, od pripravljanja hostij, cerkvenih oblačil in oskrbovanja zakristij do vodenja petja in glasbe v naših cerkvah in veroučnih učilnicah ter uslug v župnijskih pisarnah. Vse to pa delajo v tesnem stiku z Bogom v globokem molitvenem življenju.

Mnogi njihovi sodelavci in znanci pa so ob razmišljanju, kako se bo razvijalo njihovo poslanstvo v prihodnosti, precej nezadovoljno ugotavljali, da se vsa redovna vzgoja mladih članic odvija na jezikovno in kulturno različnih tleh. To so razumeli tudi vrhovni predstojniki uršulink. Da bi bilo celotno delovanje in življenje slovenskih

uršulink čimbolj enotno in bi koristilo narodu in Cerkvi na Slovenskem, je bila 29. junija 1972 ustanovljena samostojna slovenska uršulinska provinca s sedežem v Ljubljani. Tako je bila prejšnja jugoslovanska provinca razdeljena v slovensko in hrvaško provinco. Slovenska provinca ima nekaj nad sto članic in razen v Ljubljani svoje hiše še v Škofji Loki, v Mekinjah in v Izoli. Nova slovenska provincalka je s. Ireneja Rabič, ki se je doslej več let posvečala delu v župniji Sv. Trojice v Ljubljani in sodelovala pri reševanju katehetskih vprašanj.

54 novih duhovnikov

Letos je v Sloveniji zopet lepo številno novomašnikov, saj jih je kar 54. Večina teh je bilo posvečena 29. junija, na praznik sv. Petra in Pavla. Ta dan jih je bilo v Ljubljani posvečenih 15 (9 škofijskih, 3 jezuiti, 2 frančiškani in 1 cistercijan); v Idriji jih je koprski škof dr. Jenko posvetil osem; v mari-borski škofiji pa je bilo posvečenje ta

(Nad. na 3. str.)

Novice iz Slovenije

HRASTNIK — Akademski slikar Leopold Hočevar iz Trbovelj je odprl v Hrastniku razstavo svojih novejših del. Razstavil je 20 olj, ki predstavljajo zasavsko industrijsko pokrajino.

LJUBLJANA — Prorektor ljubljanske univerze prof. dr. Janez Milčinski je 30. junija promoviral za doktorje znanosti dr. Franca Vrega (sociologija), dr. Bojana Držaja (kemija), dr. Julija Kovačiča (ginekologija), dr. Janka Kostnapla (psihiatrija), dr. Janka Muellerja (paradontopatija) in dr. Viljema Merharja (ekonomske znanosti).

RIBNICA — V ribniškem letnem gledališču je bilo 24. junija „Srečanje z ljudskimi pevci, godci in plesalci“. Za uvod srečanja so se oglasili zvonovi ribniške cerkve s prazničnim pritrkavanjem, nato so nastopili na odru koranti in orači s Ptujkega polja. Sledilo je piskanje ribniških fantičev na lončene žvrgolce in konjičke. Od godcev so nastopili trije: domačin s harmoniko, Dobrepoljec iz Zagorice na violinske citre, Haložan pa je piskal na orglice iz trstike. Haloško petje so predstavile pevke iz Velike Varnice, dobrepoljsko fantovsko-pevsko izročilo pa skupini iz Dobrepolja in Zagorice, pevke iz Preloke so zapele belokranjsko kresno kolednico. Z ljudskimi plesi so nastopile skupine iz Beltincev in Prekmurja, iz Predvora na Gorenjskem, dve belokranjski skupini iz Predgrada in Preloke ter štajerska iz Cirkovec.

LJUBLJANA — Koncertni atelje Društva slovenskih skladateljev je sporočil, da bo kljub finančnim težavam in znižani subvenciji izvedel program desetih koncertov v novi sezoni. Izvajana dela slovenskih ustvarjalcev bodo večinoma krstne izvedbe, izvajalci pa znani umetniki.

DOL PRI HRASTNIKU — Sevnjska Jutranjka je v tem kraju s podporo hrastniške občine odprla nov obrat za izdelavo otroške konfekte. Trenutno je zaposlenih v novem obratu 96 delavk, v nekaj mesecih pa se bo njih število povečalo na 200.

LJUBLJANA — V Sloveniji so bile 3. julija mesnice še vedno prazne, čeprav so zagotavljali, da bo preskrba

NOVICE SLOVENSKE CERKVE

(Nad. s 2. str.)

dan v Mariboru in v Celju, 2. julija pa še v Ptuj in Sv. Emi.

Nova župnijska cerkev v Grosupljah

V nedeljo, 18. junija, je bila zjutraj v grosupeljski stari cerkvi zadnja maša. Še isto dopoldne je namreč ljubljanski škof dr. Pogačnik blagoslovil novo cerkev, sezidano po načrtih arhitekta Janeza Fuersta. Več tisoč ljudi je prihitelo od blizu in daleč, da bi se z grosupeljskih farnim občestvom poveselili tega izrednega dogodka.

Nova cerkev, ki je gotovo najmodernejša v Sloveniji, je bila res potrebna. Župnija Grosuplje šteje danes štiritisot ljudi, stara cerkev pa je bila sezidana kot šmarska podružnica za okoliš s 300 ljudmi.

Baragovo slavje

Prav na Baragov rojstni dan, 29. junija, se je v njegovi rojstni vasi, Dobrniču, zbralo več tisoč ljudi k proslavi 175. rojstnega dne velikega misijonskega škofa. Slavnost je bila kot nekakšen uvod v glavno proslavo, ki je bila 30. junija.

V nabito polni dobrniški cerkvi je škof Lenič najprej posvetil nov oltar, nato pa imel slovesno mašo. Slavnost je dvignilo ubrano petje pevskega zbora iz Trebnjega.

Francitu Mramorju v slovo

Okameneli smo, ko smo zvedeli žalostno novico o tvoji smrti. Nismo se mogli zamisliti, da si res odšel od nas, še sedaj ne moremo verjeti, da te ne bo več med nami.

Še pred kratkim ves vesel in zdrav, poln življenjske sile, toliko volje in načrtov za življenje, z besedo in pesmi je si nam hotel povedati svoje ho-tenje svoj čisti ideal. Kruta bolezen te je uničila v nekaj tednih, nihče pa ni pričakoval najhujšega. Zakaj se je moralo zgoditi to, zakaj si moral zapustiti drage starše in sestre, zakaj le si moral umreti tako mlad prav ti in le zakaj si moral zapustiti nas prijatelje, med katerimi si se tako dobro počutil, težko bi razumeli vse to in ne bi

z mesom kmalu zadostna. Podražitev mesa tudi niso prinesle zaželenega učinka.

LJUBLJANA — Maja je bilo v Sloveniji 307.196 prenočitev ali 12% manj kot lani v istem času. Prenočitev tujih gostov je bilo 118.715 ali 29% manj kot maja lani. Znižanje tujih prenočitev naj bi bila kriva epidemija črnih koz. Avstrijec je bilo najmanj, kar za 51% manj kot lani, gostov iz Italije pa za 47% manj. Koz pa se niso ustrašili Angleži, Američani, Finci in Čehi ter Slovaki; Sovjeti so prenočili v Sloveniji 597-krat.

Umrlji so od 27. junija do 5. julija 1972

LJUBLJANA — Anton Gris, 91, b. trgovec z živino; Martin Biščanič; Marija Božič r. Grasserbauer, 83; Marija Šuštar r. Klančar; Anton Zbanič, 87, čevlj. mojster; Marija Kozamernik, up. učiteljica, 86; Emil Čeper; Stanko Stančič; Marička Mušič r. Vidmar, up. učiteljica; Erma Standke r. Miklavčič; Marija Zrinšek; Ivanka Furlan r. Rudič; Helena Žandar; Dušan Reščič; Angela Japelj r. Hren; Ana Srpič r. Žučko; Viktorija Sajko r. Kumer; Alojz Smole; Mihaela Zajc r. Grabrič, 70; Marija Goršič r. Novak; Marija Jalovec; Franc Košiček; Ludvik Tabor; Franc Kunc.

RAZNI KRAJI — Lado Artač, N. tranje Gorice; Lado Judež, Krško; Lojze Rauh, Lesce; Metod Čizman, 51, frizerski mojster v p., Kočevje; Andrej Vovk, 73, Moše; Danica Andoljšek, 42, Ortnek (prom. nesreča); Iva Jager, umok. učiteljica, Zagorje ob Savi; Sonja Kardoš r. Sosič, 57, Murska Sobota; Jožeta Golob r. Blaznik, Trbovlje; Avguštin Fabjan, 80, organist, Višnja gora; Jože Petrovič, Trzin; Čvetko Slevšek, Radeče; Janko Bokal, kurjač, Litija; Alojz Mestek, Sodražica; Jože Markovič, Predoslje; Peter Fajfar, Brezja pri Trzinu; Janez Smrke, strojevodja, Cesta (žel. nesreča); Marko Zlokar, Trbovlje; Jožica Kuder, b. gostilničarka, Maribor; Marija Mežnarič, 63, Stojnci (prom. nesreča); Tončka Habjan, Mošnje; Antonija Potočnik r. Premož, Kamnik; Jože Cvar, Ribnica; Franc Drvarič, Petanjci; Amalija Zupan r. Kristan, Cerklje; Henrik Bitenc, up. miz. mojster, Vižmarje; Miloš Špačal, pismonoša, Kostanjevica na Krasi; Marija Vallant r. Petrič, Maribor; Slavko Gražek, 76, Kamnik; Franc Kuralt, Gorenja vas; Anica Renčof, Zagorje ob Savi; Marija Tomšič r. Novak (Hlistova), Ilirska Bistrica; Andrej Bevč, Koper; Marica Majer r. Serianz, Novo mesto; Angela Galič r. Pungartnik, Novo mesto; Franc Gažnik, Podgora; Rudi Predan, Maribor; Maks Logar, Srpencia; Ivanka Remic r. Čarman, Dravograd.

AMERIŠKI CENTER V LJUBLJANI

Veleposlanik ZDA v Jugoslaviji Malcolm je ob otvoritvi ameriškega informativnega centra v Ljubljani in proslavi 196-letnice ameriške neodvisnosti priredil sprejem v prostorih centra. Sprejema so se udeležili razni predstavniki slovenskega družbenega, kulturnega in gospodarskega življenja. Povabljeni pa so bili nanj tudi slovenski škofje.

Ameriški informativni center v Ljubljani, na Cankarjevi cesti, je po Beogradu, Zagrebu in Novem Sadu tretja informativna ustanova ZDA v naši državi ter ima nad 4.500 knjig ameriških avtorjev z raznih področij, 500 priročnikov in enciklopedij, 135 revij vseh vrst, 1600 gramofonskih plošč ter okrog 500 pesmaric s področja ameriške narodne glasbe.

našli odgovora, če ne bi imeli žive vere v Njega, ki vodi vsa naša pota. Ker pa živo verujemo v Boga, vemo, da se je zgodila samo Njegova volja. On te je poklical k sebi, predno bi te osvojil pokvarjeni svet, da tako pri njem uživaš večno mladost.

Dragi Franci. Ko se v duhu poslavljamo od tebe, te prosimo samo eno, prosim pri Bogu za svoje starše in sestre, za nas vse rojake, posebno pa prosim za nas tako ogroženo slovensko mladino, da bomo ostali stanovitni v veri in v vsem dobri in pošten, da bomo tako enkrat zopet skupaj uživali veselje v večni domovini.

Carapachayska mladina

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebnosti

Krščena J. bila v cerkvi Inmaculada Concepción v Belgrano Karolina Boltežar, hči Janeza in Marije roj. Ramos. Krstil jo je g. Matija Borštnar.

BUENOS AIRES

Cerkev Marije Pomagaj

Pretekli teden je bilo končano železobetonsko ogrodje cerkve Marije Pomagaj in drugih prostorov, kot je bilo nakazano v Oznanihi na prvo adventno nedeljo v letu 1971. Cerkev z zakristijo meri 261 m². Pred cerkvijo stoji ogrodje je dvonadstropne stavbe, pod njo pa je kletni prostor. Prostori so v prvi vrsti namenjeni šoli. Letos je npr. v Slovenski hiši samo srednješolcev 140.

Železobetonsko ogrodje je izdelal podjetnik Stefan Drensek. Zidarska dela pa bo izdelal podjetnik Janez Kolkal.

Predavanje prof. Verbica v okviru Zveze mater in žena

Zadnji sestanek je bil v četrtek 27. julija. Prof. Pavle Verbic nam je v svojem predavanju prikazal izklesano duhovno podobo mučeniškega prof. dr. Ehrlicha, ki je kot sveča v samoodpovedi izgoreval sam v sebi — za druge. Besedo je predavatelju podala ga. Milka Rezelj-Pezdirčeva.

V prvem delu svojega predavanja je prof. Verbic označil dobo, v kateri je živel prof. Ehrlich, in naloge, ki mu jih je zastavljala. Jemal jih je kot izraz božje volje in jih reševal, ne da bi pri tem iskal niti svoje časti, še manj pa koristi. Do konca prve svetovne vojne je bil duša vsega slovenskega narodnega življenja na Koroškem. Leta 1919 ga je slovenska vlada imenovala za člana etnografske sekcije pri mirovni delegaciji SHS in za spremljevalca Milesove razmejitvene komisije. Kot tak je zbiral dokazilno gradivo za slovenske meje, pripravljal spomenice, predloge in se boril proti razkosanju Slovenije. Zbiral je tudi gradivo za zgodovino Slovencev na mirovni konferenci. Pri tem delu je spoznal usodno dejstvo, da svet Slovencev ne pozna, ker nismo nikdar nastopili pod svojim imenom.

Po nesrečnem koroškem plebiscitu se je specializiral v Parizu in Oxfordu v primerjalnem veroslovju in etnologiji in postal l. 1922 profesor teološke fakultete v Ljubljani. Tu je poleg temeljitega znanstvenega dela našel še čas, da je postal „oče slovenske misijonske akcije“, velik karitativni delavec in pomočnik v dušnem pastirstvu (med režeji na ljubljanskem gradu). Nekaj let je izdal tudi s skupino mladih izobražencev bilten v francoščini za seznanjanje sveta s slovenskimi vprašanji.

Predavatelj je nato opisal dobo po letu 1930, ko je prof. Ehrlich postal dušni pastir med akademiki prav v času, ko je KP postala vedno bolj aktivna in se skušala vtihotapiti tudi v akademske vrste. Temeljita narodna vzgoja in poglobljeno duhovni življenje med študirajočo mladino sta bili gotovo sad Ehrlichovega dela. Ob izbruhu vojne je zlasti pomagal slovenskim beguncem iz štajerske in Gorenjske, pošiljal v svobodni svet poročila o okupatorjevih zločinih in ves čas razkrinjal komunistični značaj OF in opozarjal narod na nesrečo, ki ga bo zadela, če zmaga komunistična revolucija. Napisal in izročil je tudi svoje poglede na povojno rešitev slovenskega narodnega vprašanja.

KPS je pravilno precenila prof. Ehrlichov vpliv na mladino in proti njemu ni znala najti drugega sredstva kot zločin. Pod morilčevo roko sta obležala v svoji krvi 26. maja 1942 dva slovenska idealista, mučenika: prof. Ehrlich in akademik Viktor Rojce.

Borba za slovensko svobodo je še zelo aktualna. Podpirati moramo vse, kar je pozitivno, pa naj bo navidez še tako skromno. Borba bo končana šele tedaj, ko bo narod lahko svobodno odločil o svoji usodi.

Proti praktičnemu materializmu sodobne tehnologije in sekularizirane družbe, ki je smrtno nevaren predvsem malim narodom, moramo gojiti smisel za duhovne vrednote in poštenost. — Pomagati moramo Cerkvi pri njenih naporih za približanje sodobnemu, razkristijanjenemu svetu in stati zvesto ob strani učiteljske njene hierarhije. — Počastitev velikih mož mora biti ustvarjalna, delati moramo tako, kot bi oni na našem mestu in v naših okoliščinah storili.

Po predavanju se je razvil zanimiv razgovor, v katerem so udeležence želele več pojasnil o podrobnostih, o katerih zgodbeno predavanje ni moglo govoriti.

SAN MARTIN

Škof dr. Rožman in njegovo delo za Slovence“ je bil naslov predavanja, ki ga je imel g. dr. Filip Zakelj na sestanku Lige žena Mat, ki je bil v nedeljo po maši v prostorih Slovenskega doma. Poleg žena se je sestanka udeležil slovenski dušni pastir v San Martinu g. Jure Rode ter tudi več mož in deklet.

Predavatelj je v svojem skrbno sestavljenem predavanju orisal lik našega mučeniškega škofa, poudaril zlasti njegovo odločno stališče proti brezbožnemu komunizmu, njegovo skrb za slovenske begunce in emigrante in njegovo globoko versko gorečnost. Predstavil je zbranim udeleženkam in udeležencem sestanka obširno knjigo „Pastirjev glas v tujini“, ki je pravkar izšla in ki jo je on uredil, založil pa Rožmanov zavod v Uredueju, in ki vsebuje pisma, govore, pridige, duhovne misli in članke škofa dr. Rožmana v zdomstvu. — Vsi navzoči so se s krepkim plaskanjem

zahvalili predavatelju za njegov lep govor. Nato so bili vsi pogoščeni s čajem in pecivom.

MENDOZA

Športni dan slovenske mladine v Mendosi — 16. 7. 72

Naši fantje in dekleta so nas že v soboto, na predvečer svojega običajnega športnega dneva v zimski sezoni, povabili v Dom na prijateljsko čajanko.

Ko smo posedli v dvorani za pogrnjene mize, so nam dekleta postregle s toplim čajem in pecivom. Zahvalil se je uvodoma za odziv povabilu predsednik Fantoyskega odseka g. Miha Bajda.

Ko je čaj pogljal toploto v premrle noge, so nam fantje nudili na odru s šaljivimi prizori obilno mero posrečene zabave, ki je prav po besedah predsednika zbudila med vsemi navzočimi nepriljeno domačnost.

Naslednjo nedeljo je bil verski nagovor med mašo namenjen naši mladini. Po sv. opravihi pa smo bili povabljeni na športni nastop, ki so nam ga vsi mladi pripravili na igrišču v Domu. Ob urejenih vrstah vse mladine pod argentinsko in slovensko zastavo so vsi navzoči zapeli obe himni, nakar je sledila pozdravna beseda predsednika Fantovskega odseka g. Miha Bajde, ki je v imenu vseh mladih izpovedal željo po tesnem in razumevaločem medsebojnem sodelovanju med njimi in starejšimi.

Sledili so posamezni nastopi z rajalnimi vajami in odbojko. Po končanem sporu pa so številni udeleženci posedli k pogrnjenim mizam pod soncem, ki je v prvih popoldanskih urah postalo že vse radodarnije. Okusno kosilo je zadovoljilo vse in so s pravicami nepočakanim zanimanjem sledili tomboli z mnogimi dobitki.

Sledilo je še polaganje prve ploščice na igrišču; nato pa so vsi, ki so se vztrajali do konca celodnevne prireditve, posedli za mize v zavetje tople dvorane, kjer so jim bile na razpolago domače okusne kravice in so imeli še lepo priliko za domačnostno družabno razigro v pozno nočno uro.

SLOVENC I PO SVETU

KENIJA

Slovenke v Nairobi

Pet poročenih Slovencev je našla misijonarka dr. Janja Žužek v okolici Nairobija, glavnega mesta države Kenija v Afriki. Vse so poročene z izobraženimi črnici, ki imajo tam svoji izobrazbi dosti primerne službe. Nekdaj so bili ti črnici študentje na ljubljanski univerzi, kakor še več drugih črncev iz raznih afriških držav. Teh pet črncev se je zaljubilo v Ljubljani; pari so se poročili in Slovence so odšle s svojimi možmi v Afriko.

KANADA

Slovenska nova maša v Torontu

Sredi junija letošnjega leta je slovenska skupnost v Torontu doživela nadvse lep dogodek, ko je v njeni sredi dozorel nov duhovniški poklic. V duhovnika je bil namreč posvečen in je daroval novo mašo g. Matija Balazič, ki je bil rojen v Sloveniji, v Prekmurju, doma končal dober del svojega študija ter se potem preselil v Kanado, kjer je po krajšem premoru študije nadaljeval in sedaj dokončal.

Dne šestnajstega junija so se slavnosti pričele, ko je g. Matija Balazič položil redovne obljube in se včlenil v Misijonsko družbo sv. Vincencije Pavelskega. Takoj naslednji dan je bilo duhovniško posvečenje. V cerkvi Marije Pomagaj ga je novomašnik prejel iz rok torontskega škofa Francis Allena. Slavnost je bila nadvse lepa. Iz daljne Prekmurke so prihiteli tudi novomašnikovi starši z namenom, da se pridružijo sinovemu veselju.

Novomašna slovesnost pa je bila v nedeljo, 18. junija. Nova maša je bila darovana v cerkvi Brezmadežne v New Torontu. Spored je bil zelo domač, resnično slovenski. Pred cerkvenimi vrati sta novomašnika pozdravila deček in deklica z deklaracijama ter v beležni obločeno dekle s toplim pozdravnim govorom. Cerkev je bila za to priliko slovesno okrašena. Pevski zbor pa je ob mojstrski spemljavi organista prof. Osane zelo dobro pel Mozartovo mašo. Slavnost je vsem prisotnim segla globoko v srce.

Po končani novi maši pa je bila, po stari slovenski navadi, še novomašna gostija v cerkveni dvorani.

Slovenci v Montrealu

V poletnih mesecih se težišče dogodkov v skupnosti prenese na župnijsko letovišče. Tako je bila na Pristavi v nedeljo, 25. junija, ponovitev nove maše g. Matije Balaziča. Novomašnik je po evangeliju tudi sam spregovoril zbranim vernikom. — Popoldne pa je bil na Pristavi piknik, katerega se je tudi udeležilo veliko rojakov.

S prvim julijem je šele župnijski Pristava prav oživela. V počitniškem domu je bilo središče, kjer se je za ves mesec zbralo kar 25 otrok na počitnicah. Sedem študentov in študentk pazi nanjo. Vodja vsega pa je Rudi Seliškar. Zvezna vlada v Otavi je v svojo podporo pripomogla pri uresničitvi te zamisli.

Vsak teden ena

MISLI

Dragotin Kette

Tihi gaj, mrtvi gaj
že nič več ne šumi,
le še malekeda
skozenj ptička leti,
le še malekeda
lep spomin se vzbudi:
Kako smo ljubili, živeli!...
Tudi tebe, moj gajek borovi,
tudi tebe so danes odeli
snegovi...

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

31. julija 1952 - štev. 28

NOVICE IZ SLOVENIJE

V Sloveniji in drugod po državi so imeli Titovi komunisti v začetku maja praznik svoje vrste. Slavili so svojo tajno policijo, bivšo Ožno, sedanje UDB-o, s pomočjo katere se drže na oblasti in strahujejo večino naroda, ki je proti njim... Ožno je pred osmimi leti ustanovil sam Tito kot poveljnik kom. oboroženih oddelkov „za boj proti vsem močnim bandam in špijonom, ki so hoteli preprečiti zmago naše revolucije,“ kakor piše ljub. kom. list. Ožno je bila od vsega začetka pri komunistih posebni državni organ. Najprej se je imenovala Oddelek za zaščito naroda, pozneje se je preimenovala v Upravo državne bezbednosti. V Sloveniji je bila predhodnica Ozne VOS (Varnostna obveščevalna služba), ki so jo komunisti ustanovili že proti koncu leta 1941, za „boj proti domačim izdajalcem, proti tistim izvržkom slovenskega naroda, ki so se podali v hlapečevanje fašističnim okupatorjem in pričeli organizirati boj proti enotnemu svobodoljubnemu slovenskemu narodu in njegovi Osvobodilni fronti“, piše ljub. kom. list... V članku tudi beremo priznanje komunistov, da je Ožno ustanovila komunistična partija, da se je pod njenim vodstvom „razvijala in krepila.“ Pove tudi, da je „VOS že tedaj postala oborožena pest slovenskega ljudstva v boju proti narodnim izdajalcem in izvršilec obsodb slovenskega ljudskega sodišča...“

Od vsepovsod

Razlike med Arabci in Izraelci so velike tudi na znanstvenem polju. V vseh arabskih državah imajo vsega 750 znanstvenikov, in od tega jih je v Egiptu 443, najmanj pa v Siriji, kjer imajo samo enega znanstvenika. V Izraelu pa živi in dela 1739 znanstvenikov. Nobena arabska država ne kaže posebne pripravljenosti, da bi za znanost odštela več kot 0,5% svojega narodnega dohodka, Izrael pa daje več kot 3% za razvoj znanosti. Zanimivo je tudi, da za nafto dobe arabske države letno 6 milijard dolarjev, a nimajo niti enega inštituta, ki bi se temeljiteje ukvarjal z naftno industrij.

Sovjetski znanstveniki so ugotovili iz podatkov in posnetkov, ki so jih poslali na zemljo sovjetska „Mars 2“ in „Mars 3“ ter ameriški satelit „Mariner 9“, da so tako imenovani marsovski kanali zgolj optična prevara. Na nobenem posnetku ni videti kanalov, pač pa pokrivajo kraterji velik del marsovske površine. Raziskovalci pravijo, da se ti kraterji pod vplivom marsovske atmosfere razkrajajo dvajsetkrat hitreje kot podobne tvorbe na Luni.

Število katoličanov v Združenih državah je v letu 1971 naraslo za 176.261, kot pove katoliško letno uradno poročilo. Koncem leta je imela katoliška Cerkev v Združenih državah 48.390.000 katoličanov, t. j. 23,3% vsega prebivalstva. Odstotek je nekoliko manjši kot leta 1970, ko je znašal 23,5% vsega prebivalstva. Število duhovnikov se je v letu 1971 zmanjšalo za 740 in jih je sedaj le 57.421. Število redovnikov in redovnic je padlo na 146.914; v enem letu se je zmanjšalo za 6.751. Prav tako je v letu 1971 katoliških šol manj kot jih je bilo v letu 1970. Število učenec v katoliških šolah pa je bilo 4.067.413, to je 317.000 manj kot prej.

Smrt dveh ruskih pisateljev v Parizu. Januarja letos je umrl v Parizu najstarejši književnik v ruski emigraciji pisatelj Boris Konstantinovič Zajcev, mesec dni na to pa pesnik Georgij Viktorovič Adamovič. Prvi, rojen 1881, je bil Slovencev poznan dobro še iz časov med obema vojnoma, ko je Dom in svet prinesel študijo o njem. Spadal je med tiste znane ruske pisatelje, kot sta bila Remizov in Bunjin, zadnji Nobelov nagrajenec, Zajcev je napisal svoja glavna dela med emigracijo, ter je v njih odločno pokazal na svoje neskladje z boljševizmom, ter je dobro opisoval rusko emigrantsko družbo. Prestaval je tudi Danteja v prozi. Pred leti je izdal svoje Spomine v New Yorku. — Adamovič, rojen 1894 pa je bil predvsem pesnik, in to globoko religiozen. Verjel je v rusko krščanstvo in njega vesoljno preporodno moč. Izšla je posebna Antologija njegovih najlepših pesmi.

PO ŠPORTNEM SVETU

Na evropskem mladinskem teniskem turnirju, ki je bil končan 30. junija v Mariboru, je še ne šestnajstletna Mariborčanka Mimi Jaušovec zasedla prvo mesto v skupini do 16 let, v skupini do 18 let pa je zasedla drugo mesto za Hueblerovo (ČSSR).

Prireditelji XX. olimpiade v Münchnu so sporočili, da so dosegli prvi olimpijski rekord: Sodelovalo bo na Olimpiadi natanko 10.500 športnikov iz 123 držav. Od članic mednarodnega olimpijskega komiteja le 8 držav ni prijavilo svojih športnikov za nastop na olimpiadi. Na XIX. olimpiadi v Mexicu je tekmovalo 5.059 športnikov iz 113 držav.

Najštevilnejše zastopstvo bodo seveda predstavili domačini: 657 športnikov. Na drugem mestu so Sovjeti z 628 člani, ZDA pa bodo poslane na tekmovalce 625 tekmovalcev.

Ljubljanska Ilirija je na polfinalnem tekmovalcu za državno nogometno prvenstvo amaterskih klubov v svoji skupini osvojila prvo mesto. Premagala je Iskro iz Stolca, Arsenal iz Tivta in Premium iz Bosanskega Broda. V septembru pa se bo v Beogradu pomerila za naslov s prvakom vzhodne skupine.

Za dobro voljo

Žena: „Že spet si pijan. Da te ni sram! Pod zemljo bi se moral skriti od sramu.“

Mož: „Saj res. Daj mi ključ od kleti.“

„Ančka, zate bi šel do konca sveta!“

„O, napravi mi to veselje!“

„Zakaj ste v zaporu?“

„Ker sem prehitro vozil. Pa vi?“

„Ker sem vozil prepočasi. Policija me je dohitela.“

OD DOMA

Kakšen vikend naj postavim, da ne bom sumljiv?

Čim večji bo, tem težje ga bodo opazili.

Kakšna razlika je med direktorjem in generalnim direktorjem?

SKA
SGBA

dramatizacija in režija
nikolaj jeločnik

petek, 4., sobota, 5. avgusta 1972, ob devetih; nedelja, 6. avgusta, ob šestih

OBVESTILA

PETEK, 3. avgusta 1972:

V Slovenski hiši ob 21. krstna predstava sakralne drame Alojzija Rebule „Pilatova žena.“

SOBOTA, 5. avgusta 1972:

V Slovenski hiši ob 21. ponovitev drame „Pilatova žena.“

NEDELJA, 6. avgusta 1972:

Na Pristavi io 15 otroška tombola, ki jo priredita krajevna SDO in SFZ.

V Slovenski hiši ob 18. ponovitev drame „Pilatova žena.“

V Slovenski hiši po mladinski maši (9.30) zvezna sestanka SDO in SFZ. Govoril bo prof. Tine Vivod o uporabi prostega časa.

V Našem domu v San Justo ob 16. otroški dan, ki ga prireja šola Franceta Balantiča.

SOBOTA, 12. avgusta 1972:

V Slomškovem domu ob peti obletnici smrti g. Kalana se ga bomo spomnili s posebnim spominskim večerom.

NEDELJA, 13. avgusta 1972:

V Slovenskem domu v Carapachayu mladinski dan.

V Slomškovem domu ob 9. uri dopoldan sv. maša za raj. g. Kalana, nato pa bomo skupno obiskali njegov grob.

V Slovenski vasi SDO in SFZ prireja kulturni večer posvečen Balantiču in Hribovsku.

NEDELJA, 20. avgusta 1972: Vseslovensko romanje k Mariji v Lourdes. Pričetek točno ob 15.30.

SOBOTA, 26. avgusta 1972:

V Slovenski hiši ob 20. pevsko glasbeni festival.

Odbor Slovenskega zavetišča sporoča, da nam slovenske žene in matere pomagajo pri nabiranju dobrovoljnih prispevkov in tudi vpisovanju rednih članov. Ne zapirajte jim vrat!

Ni razlike: oba sta dovolj visoko, da lahko govorita o socialnih razlikah.

Naši razvojni koncepti so vedno jasni, nejasen je samo razvoj.

Denarne naložbe, posojila

Pod najboljšimi pogoji!

KREDITNA ZADRUGA SLOGA Z. Z. O. Z.

Bm. Mitre 97

658-6574

Ramos Mejia

Uradne ure: ob torkih, četrtkih in sobotah od 16. do 20.

krstna predstava

slovenska
hiša

alojz rebula
pilatova žena

scenografija in upodobitev
arh. marijan eiletz

MLADINSKI ŠPORTNI DNEVI

ŠAH

5. avgusta:

19.— Morón — Lanús SFZ (1)
19.— Berazategui — S. Justo SFZ (1)
19.— Ramos M. — S. Martin SFZ (1)
19.— Berazategui — R. Mejia SFZ (2)
19.— San Justo — Morón SFZ (2)
1.9.— San Martin — Lanús SFZ (2)

NOGOMET

15. avgusta:

10.30 Morón — Lanús (Kategorija 2)
11.35 Ramos Mejia — Morón (Kat. 1)
13.— San Justo — Ramos M. (Kat. 2)
14.15 San Martin — Lanús (Kat. 2)
15.30 Adrogué — San Martin (Kat. 2)

Krstna predstava drame Pilatova žena, katere avtor je Alojz Rebula, bo v petek, 4. avgusta 1972, ob 9 zvečer v Slovenski hiši. V dramatizaciji in režiji Nikolaja Jeločnika, na sceni, ki jo je zamislil arh. Marjan Eiletz, bodo igrali: Pavle Eiletzova, Marija Kačar-Finkova, Lučka Potočnik, Frido Beznik, Janec Jerebič, Lojze Rezelj in Janec Zorec. Prirejata SKA in SGBA. Cisti dohodek nedeljske predstave je namenjen gradnji slovenske cerkve Marije Pomagaj. Vstopnice so v predprodaji v dušnopastirski pisarni.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL
CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

13. avgusta

MLADINSKI DAN

Carapachay

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.149.713

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1972: za Argentino \$ 5.500.— Pri pošiljanju po pošti \$ 5.700.— ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionsko

SFZ—SDO MORON

bosta priredila na Pristavi
v nedeljo, 6. avgusta ob 15

OTROŠKO TOMBOLO

Vabljeni!

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

Zahtevajte določitev ure na
telefonu 49-5855

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je dne 12. julija v 71. letu starosti nenadno zapustila naša predobra mama in stara mama, gospa

Katarina Pulko, roj. Beranič

Pokopali so jo na pokopališču v Lovrencu na Dravskem polju. Drago pokojnico priporočamo v molitev. Sv. maša zadušnica se bo brala v Slomškovem domu v Ramos Mejiji v soboto, 2. septembra ob 18.

Za njo žalujejo

v Argentini: hčerka Pepca por. Telič z družino;
v domovini: hčere in sinovi: Slavka, Jože, Milan,
Minka, Peter in Tone z družinami;
sestra Matilda in brat Franc.

Ramos Mejia, Ljubljana, Maribor, Lovrene, Majšperk.

Vsem rojakom sporočamo žalostno vest, da nas je 23. julija t. l. zapustil naš mož, oče, brat in sin, gospod

Janez Strah

K zadnjemu počitku smo ga položili na pokopališču v Rafael Calzada.

Ob tej priliki želimo izreči posebno zahvalo g. Prebitu za spremstvo na zadnji poti in veliko tolažbo.

Žalujejoči:

Marija roj. Köppinger, žena;
Marija Magdalena in Janez Jože, otroka;
Marjeta, mati;
Francka, sestra, z možem Lojzetom Lampretom;
Tone, brat, z ženo Cvetko Rauh;
Tonček, Sandi, Metka, Milan in Marijan, nečaki;
Lisi, svakinja; in ostalo sorodstvo.

Med porabskimi Slovenci

Ko je po razpadu Avstroogrske delovala v letu 1919 zavezniška razmejitevna komisija, je hotela med Madžarsko in Slovenijo potegniti mejo enostavno po reki Muri. Jugoslovanski delegaciji je tedaj uspelo dokazati napake in laži madžarskih zemljevidov in statistik, nakar je komisija potegnila mejo po razvodu med Muro in Rabo, toda brez slovenskih vasi v okolici Monoštra ob Rabi. Od tedaj ta del slovenskega naroda živi pod Madžari izven meja matične domovine.

Pred časom je v goriškem Katoliškem Glasu izšel članek-potpis, v katerem J. Jk. opisuje svoje vtise z obiska med porabskimi Slovenci. Danes ga predstavljamo tudi za naše bralce.

Tik pred avstrijsko mejo leži Monošter — Madžari mu pravijo Szentgotthard — gospodarsko in kulturno središče Porabskih Slovencev. Posebni občutki so me obhajali, ko sem izstopil na železniški postaji. Toliko sem že slišal o teh Slovencih, ki jim tudi čas po letu 1945 ni prinesel združenja z matičnim narodom. Ostali so pod Madžari.

Porabski Slovenci se morajo še vedno ukvarjati z najbolj osnovnimi vprašanji, ki so pomembna za obstoj manjšine. Najtežji je problem slovenskega šolstva in vzgoje otrok v materinem jeziku. V železniški županiji, kjer Porabski Slovenci živijo, poučujejo slovenščino na 14 šolah, toda učiteljem manjka strokovna izobrazba, saj na nobenem madžarskem učiteljskem bodeh učiteljev ne pripravljajo za pouk slovenščine. Edino nadaljnjo izobrazbo in spopolnjevanje v slovenskem jeziku dobijo ti učitelji na vsakoletnih tečajih za učitelje srbohrvaškega in slovenskega jezika v Jugoslaviji.

Monošter leži ob reki Rabi, ima okrog 4.000 prebivalcev, državno gimnazijo, tovarno za svilo, za tobakne izdelke, za kose, motike in lopate. Stopin v cerkev. Napis na pročelju pove, da so jo pozidali cistercijanci. Posvečena je Marijinemu vnebovstju. Na eni izmed

„Čez dve uri odpelje avtobus v Štefanovce,“ mi reče župnik Klonfar. „Pospremljate vas bom na avtobusno postajo.“

Rečeno, storjeno. Ko čakam na avtobus, se župniku približa mož, star okrog trideset let.

„Kaj pa ti Orehovce tukaj?“ ga župnik nagovori.

„Mož odvrne v lepi prekmurščini: „Obiskal sem ženo, ki mi je tukaj v mestni porodnišnici rodila tretjega otroka. Sedaj pa se vračam domov.“

„Ravno prav,“ nadaljuje župnik. Tala gospod, naš rojak, v Lendovi onstran meje rojen, bi rad pozdravil plebanoša v Štefanovcih. Daj, delaj mu družbo in pokaži mu župnišče.“

„Prav rad,“ pristane Orehovec na župnikovo prošnjo. Medtem je pripeljal avtobus. Zahvalil sem se župniku Klonfarju za izkazano gostoljubje in se pristrčno poslovil od njega.

„Ko se boste vračali skozi Monošter, ne pozabite, kje stanujem,“ mi je še rekel za slovo.

V Štefanovcih

Štefanovci so hribovita vas, ki ima najlepšo lego v vsem Porabju. Od Monoštra je oddaljena 7 km. Zaradi slikovite lege je zares prikladna za letovišče. Vedno več je vikend hišic, kamor prihajajo gostje iz raznih krajev Madžarske.

Domače hiše stoje ob levem bregu Štefanovskega potoka. Ustavimo se sredi vasi. Orehovce me seveda povabi najprej na svoj dom. Če bi tega ne storil, bi sploh ne bil panonski Slovenec. Pozdravim domača otroke po slovensko. Sprva sta začudena, da ju je tujec po slovensko pozdravil, potem pa se hitro privadita. Vsa vesela mi prineseta šolske knjige, med njimi tudi slovensko čitanko. Slovenščina je namreč v šoli obvezan predmet.

Potem me Orehovce pospremi k župniku (v Prekmurju in Porabju mu rečejo plebanoš). Z zanimanjem prebiram napise, ki so na javnih zgradbah vsi dvojezični: Osnovna šola, Knjižnica, Prosvetni klub, Otroški vrtec, Gostilna.

Pa sem si mislil: Sem bi se morali priti učiti trgovci in gostilničarji iz Gorice in okolice, ki še danes nimajo toliko poguma ali pa interesa, da bi postavili dvojezične napise.

Po stisku roke in pristrčnem pozdravu z župnikom Ludvikom Markovičem je takoj stekel živahen pogovor. V lepi slovenščini je gospod „plebanoš“ začel pripovedovati:

„Župnija je slovenska. Njen zaščitnik je sv. Štefan, cistercijski opat. V štefanovski župnijo spadajo naslednje vasi: Slovenska ves, Sakalovec, Otokovci, Andovci in Verice. Leta 1943 je štela župnija 2.677 vernikov, leta 1954 še 2.400, leta 1960 že manj: 2.169, sedaj pa samo 1.900. Verniki se selijo v mesta.

Somboteljski škof, kamor spadamo, želi, da mašujemo tudi v dveh podružnicah, v podružnici sv. Florijana v Slovenski vasi in v podružnici obiskanja Device Marije v Sakalovcih. Zaradi boleznih in starosti ne morem opravljati božje službe na treh mestih, zato hodi tja maševat madžarski duhovnik. Namesto latinščine uporablja sedaj madžarski jezik. Pritožil sem se škofu. Osebo sem odnesel pismo, ga položil na mizo pred škofa in dejal: „To je pismena pritožba užalostnega župnika!“ No, pa zaenkrat dovolj o tem. Gotovo boste ostali pri meni čez noč, pa se bova še druge stvari pogovorila.“

Rad sem sprejel prijazno vabilo. Pri večerji je tekel pogovor naprej. Pred mano se je razgrnila vsa boleča zgo-

dovina tega najbolj zapuščenega dela slovenskega narodnega debla.

„Kaj mislite, gospod plebanoš, kako bo s porabskimi Slovenci v bodoče?“ sem zaskrbljeno vprašal.

„Bojim se,“ je bil plebanoš Markovič zelo odkrit, „kaj bo takrat, ko bova gornjeseniški gospod in jaz umrli. Naj ne da Bog, da bi z nama izumrla tudi slovenska beseda, najprej v cerkvi, potem pa doma.“

Nato je za hip premolknil, obraz mu je postal otožen, pogled se mu je nekam zazrl. Potem pa je prišla čez njegove ustnice tožba razočaranega srca, ki je bila istočasno obtožba zoper tiste, ki bi se morali zanimati za zamejske Slovence, a tega ne storijo.

„Ne pravim,“ je dejal čez nekaj časa, „da se nihče ne briga za nas, a vse je samo prehodnega značaja. Pridejo pevski zbori iz Slovenije, zapojejo in nato odidejo. Zbiratelji narodnega blaga prav tako: posnamejo na trak narodne pesmi, povesti in pravljice, se zanimajo za običaje in šege, potem pa se zadovoljni odpeljejo. Plebanoš pa mora naprej ostati med svojim ljudstvom v sreči in nesreči, v miru in boju, v zdravju in bolezni, dokler ga smrt ne loči.“

Ko sem že bil v postelji, še dolgo nisem mogel zaspati. V duši so mi odmevale župnikove besede. Naobračal sem jih na razmere, ki so pri nas na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji. Nima naša matična domovina enakega brezbriznega odnosa tudi do naših ljudi v teh pokrajinah? In niso končno tudi pri nas slovenski duhovniki tisti, ki še najbolj ohranjajo plamenico narodnega ponosa in zvestobe v materinem jeziku med našim ljudstvom? Koliko jim dolgujemo in istočasno, kako malo cenimo njih delo!

(Konec prihodnjič)